

Oryginalna tablica z postulatami. Fot.P.Machnica

Lista 21 postulatów zgłoszonych przez strajkujących w Sierpniu ’80 jest jednym z najważniejszych dokumentów XX w. Do ich spisania doszło wkrótce po tym, jak w nocy z 16 na 17 sierpnia 1980 r. powołany został Międzyzakładowy Komitet Strajkowy w Stoczni Gdańskiej im. Lenina.

W Trójmieście w sierpniu 1980 r. wybuchł strajk powszechny. Międzyzakładowy Komitet Strajkowy (powołany z 16 na 17 sierpnia) kontrolował Wybrzeże. Powołanie MKS, z inicjatywy Andrzeja Gwiazdy i Bogdana Lisa i lista 21 postulatów strajkujących w Sierpniu ’80 z pierwszym punktem o „akceptacji niezależnych od partii i pracodawców wolnych związków zawodowych”, są kamieniami milowymi w dziejach bloku wschodniego.

Postulaty miały charakter ekonomiczny, społeczny i polityczny. Pierwszy punkt dotyczył powołania niezależnych od partii i rządu związków zawodowych. Powstanie w konsekwencji NSZZ „Solidarność” jako pierwszej oficjalnej, niezależnej organizacji społecznej w bloku

wschodnim, niosło ze sobą rewolucyjną zmianę, było swoistą szczeliną w drzwiach. Stąd gdańskie postulaty w perspektywie historycznej okazały się najważniejsze, nie umniejszając postulatów strajkujących i porozumień w Szczecinie, Jastrzębiu i w Katowicach.

Kluczowe były dni po pierwszej fazie stoczniowego strajku, czyli po 16 sierpnia.

By postulaty MKS przekazać na zewnątrz opinii publicznej zostały spisane przez członków Ruchu Młodej Polski Macieja Grzywaczewskiego i Arkadiusza Rybickiego na sklejkach używanych w stoczni przez traserów i **18 sierpnia** umieszczone nad bramą nr 2. Lista 21 postulatów MKS została przekazana władzom PRL. 22 sierpnia została opublikowana w „Strajkowym Biuletynie Informacyjnym".

19 sierpnia 1980 r. do Gdańska przybywa komisja rządowa z wicepremierem i ministrem przemysłu Tadeuszem Pyką. Podjął on rozmawiały z niektórymi delegacjami strajkujących. Nie osiągnął porozumienia i nie doszło do rozłamu przez oderwanie od MKS części komitetów strajkowych. Pyka został odwołany do stolicy.

21 sierpnia 1980 r. do Gdańska przybyła delegacja rządowa z członkiem Biura Politycznego KC PZPR i wicepremierem Mieczysławem Jagielskim. Jego przemówienie, w którym próbuje złamać solidarność MKS proponując rozmowy ze strajkującymi w komisjach branżowych (bez MKS) wyemitowało lokalne radio.

Tego dnia w Warszawie 64 intelektualistów z Towarzystwa Kursów Naukowych oraz Klubu Inteligencji Katolickiej wystosowało apel do władz o uznanie MKS, a pisarz Lech Bądkowski w stoczni odczytał list trzydziestu literatów z ZLP. On i dr Wojciech Gruszecki z Politechniki Gdańskiej zostali przyjęci do prezydium MKS.

Strajk poparli też chłopi. Komitety Samoobrony Chłopskiej Ziemi Rzeszowskiej i Grójeckiej poparły robotnicze żądania.

31 sierpnia 1980 r. o godz. 16.40 w Sali BHP strajkujący i delegacja rządowa podpisały porozumienia gdańskie, w których rząd PRL gwarantował realizację 21 postulatów.

Tablice przetrwały stan wojenny. Zostały uznane przez UNESCO za jeden z najważniejszych dokumentów XX wieku i wpisane na Światową Listę Dziedzictwa Kulturowego. Zmieniły się polityczny kontekst, ale wciąż wiele postulatów można czytać wprost. Lista postulatów z sierpnia 1980 r. to drogowskaz dla instytucji państwowych, odpowiedzialnych ze sprawy gospodarcze i społeczne.

www.solidarnosc.gda.pl